

Nanna Gimnes Wisted

Ungdommens tale under Wergelandfesten 15. juni 2024

Jeg har lenge drømt om å få sette barn til verden. Hvis jeg en gang opplever å bli mor, vil jeg fryde meg over at jeg kan få lov å gi av min kjærlighet og se barnet utvikle seg. Det er noe magisk ved det.

Ved Haslum kirke pleier jeg å gå tur når jeg besøker foreldrene mine. På kirkegården er det en fredelig stemning. Tidvis stopper jeg ved forskjellige gravstøtter for å filosofere over hvilke liv som kan skjule seg bak navnene. Hvis det var jeg selv som var gravlagt der, hadde jeg likt å vite at noen der ute, foruten min familie, leste navnet mitt på gravsteinen og begynte å tenke på hva slags person jeg var, og hvilket liv jeg kan ha hatt. For meg er det vakkert.

Det er likevel ikke mulig å ignorere det faktum at gravsteinene har ulik informasjon; noen har blitt 98 år før de gikk bort, en annen ble 64, og på noen støtter har fødsel og død samme dato. Disse steinene har ofte engler som står og vokter ved dem, og kosedyr eller leker er plassert der. For det er barn som er gravlagt ved slike gravsteiner.

Som mulig fremtidig mor skremmer dette meg mer enn alt. Det kjæreste man har, kan man miste, og sorgen er bunnløs. Den vil man alltid bære meg seg. Savnet blir stort når kjærligheten er stor.

Henrik Wergelands søster, Augusta, mistet sin 9 år gamle datter Alette, i skarlagensfeber. Foruten dette usigelig store tapet, hadde Augusta født minst 13 barn og mistet mange av dem. I et brev til sin svigerinne Amalie, Henriks kone, fortalte hun om Alettes siste time:

«[...] Omtrent en knapp halvtime forinnen det var forbi, lå hun så rolig og åndet så lett og jeg arme moder trodde at hun var bedre og hadde det beste håp da jeg håpet at når det høyeste av natten var over, så var hun reddet. Hennes øyne var åpne og klare og strålte som diamanter da lyset falt i det øyeblikk mot henne, endskjønt hun hadde lyse klare øyne - men akk, da så hun siste gang i denne verden med bevissthet, thi kort før hadde hun sagt "Jeg kommer visst til å dø" [...] Straks etter begynte åndedrettet å bli tungere og snart sto jeg ved mitt knuste håp! Den Allmektige! la meg aldri leve sådan skrekkelig mai måned.»¹

Henrik ble dypt berørt av sin søsters brev og den tunge sorgen hun bar på. Dermed skrev han et av sine vakreste dikt, *Svalen. Et Skjærsommermorgens-Eventyr for Mødre, som have mistet Børn*. Diktet starter før soloppgang og beskriver en svale som har overnattet i en rosenbusk. Der får den duggdråper på vingene sine, og når den svinger seg opp i luften, blinker de i sollyset. Det blir avslørt at disse dråpene er ment som trøstende balsam for den største sorgen i verden, nemlig til en mor som har mistet barnet sitt. Med dette diktet prøvde Henrik å fortelle sin søster at svalen som kom, var hennes datter Alette i en engels skikkelse, og at hun ville bringe himmelsk trøst til den sørgende moren sin. Her er de siste linjene fra *Svalen*:

«Øjet har i Luftens øde
truffet med en Svale Møde:
(Rosenbuskens Gjæstevn)
ørkesløst forfulgt hver Bugt
af den hvileløse Flugt,
mens min Sjel i Himmelen,
over Synets Grændser stegen,
seet har, men ikke kjendt,
liden Engel, fra Guds egen
Naadekjærlighed udsendt
forat trøste dybest Smerte:

¹ Henrik Wergeland. *Brevene til Amalie* (utgitt av Leiv Amundsen), Oslo 1974, 65-66. Modernisert ortografi

skyldløs Barnegeist, der skulde
gyde Trøstens underfulde
Balsam i sin Moders Hjerte.
Og forvexlet i hinanden.
har sig Øjets Syn med Sindets
i fantastisk Sammenblanden.
Dog, om rigtigt jeg har mindets
Engelen, den hulde Trøster,
tør jeg gjette,
at den var, min elskte Søster,
ingen anden
end dit eget Barn: Alette.»

En viktig detalj er at rosenbuskens frø kom fra Jesu mors grav. Akkurat som rosenbusken omslutter engen, omslutter den himmelske kjærlighet hele verden, og fra denne kommer trøstens balsam. Siden Augustas kjærlighet er en del av rosenbusken, kommer trøstens balsamdråper like gjerne fra hennes egen evne til kjærlighet. I kraft av sin egen kjærlighet kan mennesket reise seg igjen.

Det er så viktig å huske på at uansett hvor mye vondt man opplever, kan man reise seg igjen, fordi man har evnen til fortsatt å elske og føle for andre. Wergeland var en slik person, og vi trenger flere som ham i dag. Jeg vil gjerne avslutte med et sitat fra hans hovedverk *Mennesket*, hvor han lar sin Jesus-skikkelse beskrive det å kjenne medfølelse for andre:

«Din Kjærlighed dig binder, Menneske
paa rette Plass imellem Dyb og Himmel.
Vil du ei være Engel for den Jamrende?
Hver Dag med bedre Hjerte i dit Bryst
lig Busken, hvorpå hver en Morgen
en stedse skjønnere Rosenknop Udspringer.»